

Vammaisneuvosto

Kokousaika 30.11.2022 klo 12:08 - 15:00

Kokouspaikka Unonsali, Jyväskylän pääkirjasto, Vapaudenkatu 39-41

Jäsenet

x Manninen Jarkko	pj. Pihtipudas
x Pöyhönen Varpu	vpj. Hankasalmi
x Virtanen Satu-Maria	vpj. Jyväskylä
- Autio Karoliina	Jämsä
x Hartikka Seija	Uurainen
x Hänninen Jan	Laukaa
x Karstinen Orvokki	Kivijärvi
- Kiviniemi Heikki	Luhanka
- Korhonen Eeva-Liisa	Konnevesi
x Kuusela Miia	Viitasaari
x Lehtomäki Janna	Multia
- Mettinen Katja	Muurame
x Honkamäki Juha	vara Muurame
x Muhonen Asko	Kinnula
x Pollari Marjut	Saarijärvi
x Raitio Tiina	Kannonkoski
- Rotola-Pukkila Tarja	Keuruu
x Sallinen Eila	Karstula
x Talso Tiina	Äänekoski
x Tattari Markus klo 12.13	Toivakka
- Teräväinen Virva	Joutsa
x Uusimäki Marjatta	Kyyjärvi
- Uutela Niina	Petäjävesi

Muut läsnäolijat

x Aula Maria Kaisa	aluehallituksen pj.
x Kokko Jani	aluevaltuuston pj.
x Tollet Jan	hyvinvointialuejohtaja
- Aniranta Ella Sofia	hallintosihteeri
- Koivisto Tuija	vastuualuejohtaja, koti- ja asumispalvelut
x Lampila Arto	TuSote-ohjelma
x Manninen Tero	viestintäjohtaja

Pöytäkirjan allekirjoitus
ja varmennusJarkko Manninen
PuheenjohtajaTero Manninen
PöytäkirjanpitäjäTiina Talso
PöytäkirjantarkastajaVarpu Pöyhönen
Pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan tarkastus ja Pöytäkirja tarkastetaan viimeistään 2.1.2023, ja tarkastettu pöytäkirja nähtävillä olo muutoksenhakuohjeineen pidetään yleisesti nähtävillä Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivulla hyvaks.fi 6.1.2023.

Kokousaika 30.11.2022 klo 12:08 - 30.11.2022 15:00

Kokouspaikka Unonsali, Jyväskylän pääkirjasto, Vapaudenkatu 39-41

Käsitellyt asiat

28 § Pöytäkirjan tarkastus	1
29 § Työjärjestyksen hyväksyminen	2
30 § Kestävän kasvun ohjelma	3
31 § Vammaisneuvoston toimintasuunnitelma	4
32 § Vammaisten tulkkauspalvelun järjestäminen	5
- Liite: Vammaisten tulkkauspalvelun järjestäminen	7
33 § Aloite henkilökohtaisten avustajien yhteisestä työehtosopimuksesta	9
34 § Vaikuttamistoimielinten edustus lautakunnissa	10
35 § Palvelustrategian valmistelu	11
36 § Ilmoitusasiat	12
- Liite: THL Harvinaissairaudet saavutettava	13

Vammaisneuvosto

§ 28

Pöytäkirjan tarkastus

Selostus asiasta

Hallintosäännön 144 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

Pöytäkirja tarkastetaan sähköisesti.

Valitaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja heille varatarkastajat.

Päätös

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Tiina Talso ja Varpu Pöyhönen, varalle Markus Tattari ja Karoliina Autio.

Merkitään, että jatkossa pöytäkirjantarkastajat valitaan jäsenistä aakkosjärjestyksen mukaisesti.

Vammaisneuvosto

§ 29

Työjärjestyksen hyväksyminen

Selostus asiasta

Käsiteltävät asiat ilmoitetaan ennalta jaetussa kokouskutsussa ja sen mukana seuranneessa esityslistassa.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimitella toisin päätä.

Vammaisneuvosto hyväksyy työjärjestyksen esityksen mukaisesti.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Siirrettiin § 31 käsiteltäväksi viimeisenä kohtana.

Vammaisneuvosto

§ 30 **Kestävän kasvun ohjelma**

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/356/00.02.02/2022

Vammaisneuvosto 30.11.2022 § 30

Selostus asiasta Emilia Nygren esittelee kokouksessa Kestävän kasvun ohjelmaa.

Vammaisneuvosto merkitsee asian tiedoksi.

Päätös Emilia Nygren esitteli Kestävän kasvun ohjelmaa kokouksessa.

Vammaisneuvosto merkitsi asian tiedoksi.

Vammaisneuvosto

§ 31 Vammaisneuvoston toimintasuunnitelma

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/352/00.02.02/2022

Vammaisneuvosto 30.11.2022 § 31

Selostus asiasta Puheenjohtaja esittelee kokouksessa päivitetyn toimintasuunitelman.

Asian kokouskäsittely:

Puheenjohtaja esitteli kokouksessa alustavia ajatuksia toimintasuunnitelmaksi.

Käytiin keskustelu, jossa nousivat esille seuraavat asiat:

- Raportointi kuntiin
- Kokouskäytännöt, esim. eri kunnissa käynti, kokous/kokouksia olisi myös muualla kuin Jyväskylässä
- Teamsin käyttöönotto
- Vaikuttamistoimielinten yhteinen seminaari voisi ajoittua ensi syksylle

Päätös Päätettiin, että jokainen jäsen laittaa ehdotuksia puheenjohtajalle seuraavaan kokoukseen mennessä.

Vammaisneuvosto

§ 32

Vammaisten tulkkauspalvelun järjestäminen

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/332/05.21.01.01/2022

Vammaisneuvosto 30.11.2022 § 32

Selostus asiasta Saapunut kirje on tuonut hyvinvointialueen vammaisneuvostolle tiedoksi Jyväskylän kaupungin vammaisneuvosto.

Kirjeessä tuodaan ilmi se, että hyvinvointialueuudistus muuttaa tulkkauspalvelujen järjestämistapaa ja hyvinvointialueiden tulee muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäksi järjestää vammaisten tulkkauspalvelut alueen tarjoamissa palveluissa järjestämislain 5 § 3 momentin mukaisesti.

Oikeusministeriön julkaiseman viittomakielibarometrin (OMSO 2021:4) mukaan kuuroista vastaajista vain 13 % sai viranomaisen kanssa asioidessaan tulkkauksen viranomaisen järjestämänä. Puhevammaisista ihmisistä 68 % koki, että mahdollisuudet kommunikointiin ja vuorovaikutukseen vähenivät koronasta johtuvien rajoitusten ja toimenpiteiden seurauksena.

Kirjeessä todetaan, että uudistuksen myötä on mahdollisuus korjata tämä epäkohta, sillä oikeus kieleen ja kommunikointiin turvaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen. Kirjeen allekirjottaneiden järjestöjen toiveena on, että kun hyvinvointialueille suunnitellaan tulkkauspalvelun hankintaa, vammaisten tulkkauspalvelut hankitaan puhuttujen kielten tulkkauspalveluiden rinnalla omana tarkkaan mietittynä kokonaisuutenaan.

Saapuneen kirjeen ovat allekirjoittaneet seuraavat järjestöt:

- Autismiliitto ry
- Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
- Kehitysvammaliitto ry
- Kieliasiantuntijat ry
- Kuuloliitto ry
- Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry
- Kuurojen Liitto ry
- Suomen CP-liitto ry
- Suomen Kuurosokeat ry
- Tulkkipöytäkirjoituksen edustajat Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu

Saapunut kirje on kokonaisuudessaan liitteenä.

Vammaisneuvosto

Käydään keskustelu asiasta ja merkitään tiedoksi valmistelun tilanne.

Asian kokouskäsitely:

Asiasta käytiin keskustelu.

Tulkkaukseen ei ole tulossa lakimuutoksia tai muita muutoksia siirryttäessä hyvinvointialueelle.

Käydyssä keskustelussa nousi esille:

- Kuinka moni tarvitsee tulkkaukspalvelua
- Asiasta käyty keskustelua myös Jyväskylän vammaisneuvostossa

Päätös

Asiasta käytiin keskustelu ja vammaisneuvosto merkitsee valmistelun tilanteen tiedoksi.

Litteet

Liite: Vammaisten tulkkaukspalvelun järjestäminen

HYVINVOINTIALUEILLE

ASIA: vammaisten tulkkauspalvelun järjestäminen

Arvoisat hyvinvointialueen päättäjät ja vammaisneuvostot,

sosiaali- ja terveystieteiden kokonaisuudistus muuttaa maamme tulkkauspalvelujen järjestämistapaa. Hyvinvointialueiden on muiden järjestelyjen lisäksi järjestettävä vammaisten tulkkauspalvelut alueen tarjoamissa palveluissa järjestämislain 5 § 3 momentin mukaisesti. Viranomaisten vastuulla oleva tulkkaus tarjotaan mm. asiakas- ja potilaslakien sekä hallintolain perusteella. Kansaneläkelaitos eli Kela on vasta toissijaisesti vastuussa tulkkauspalvelun järjestämisestä lain vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista (133/2010) perusteella. Lisäksi maassamme on useita muita lakeja, joiden perusteella tulkkauspalvelua järjestetään (esim. oikeuslaitosta ja perusopetusta koskevat lait).

Tämän hetken kokemusten mukaan viranomaisten tulkkausvastuu jää pääosin tunnistamatta. Oikeusministeriön julkaiseman viittomakielibarometrin (OMSO 2021:4) mukaan kuuroista vastaajista vain 13 % sai viranomaisen kanssa asioidessaan tulkkauksen viranomaisen järjestämänä. Puhevammaisista ihmisistä 68 % koki, että mahdollisuudet kommunikointiin ja vuorovaikutukseen vähenivät koronasta johtuvien rajoitusten ja toimenpiteiden seurauksena (<https://www.kehitysvammaliitto.fi/korona-vei-mahdollisuudet-kommunikointiin/>). Huonokuuloisten ja kuuroutuneiden osalta ei ole systemaattisesti kerättyä tietoa asiasta, mutta saadun palautteen perusteella on todennäköistä, että tulkkaus järjestyy kaikilla ryhmillä yhtä heikosti.

Nyt on mahdollisuus korjata tämä epäkohta. Oikeus kieleen ja kommunikointiin turvaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen. Tämän oikeuden turvaaminen on myös hyvinvointialueen tehtävä. Kun tulkkaus on järjestetty tarkoituksenmukaisesti ja asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioiden, se on kustannustehokasta, säästää kaikkien aikaa ja vaivaa sekä vähentää mahdollista häiriökysyntää. Häiriökysynnäksi voi ajatella sen, että asiakas tulee uudelleen ja uudelleen hoitamaan samaa asiaa, koska ei saa hoidettua asiaa kerralla epäonnistuneen tai sopimattoman tulkkauksen vuoksi tai siksi, ettei tulkkiä ole lainkaan. Sopiva ja toimiva tulkkaus takaa hyvinvointialueella työskentelevän asiantuntijan viestinnällisiä oikeuksia ja hänen työnsä onnistumisen. Tulkkauspalvelun avulla hän voi varmistua siitä, että hänen viestinsä menee perille ja tulee ymmärretyksi kerralla, laadukkaasti ja oikein.

Ehkä juuri teidän hyvinvointialueellanne on nyt valmisteilla tai avattu tulkkauspalveluiden hankinta. Vammaisten tulkkauspalvelu on monimutkainen kokonaisuus, jonka vuoksi myös Kela on hankinnoissaan jakanut sen kolmeen (3) eri osaan: viittomakielen tulkkaukseen, kirjoitustulkkaukseen ja puhevammaisten tulkkaukseen. Lisäksi kaksi ensimmäistä osaa sisältävät erityisen kuulonäkövammaisille tulkkauksen osuuden (lisätietoa [Palvelukuvaus ja tulkaustuotteet - Yhteistyökumppanit - kela.fi](https://www.kehitysvammaliitto.fi/palvelukuvaus-ja-tulkaustuotteet-yhteistyokumppanit-kela.fi)). Tulkkauspalvelua on tarjolla sekä lähitulkkauksena että etätulkkauksena, mutta kaikki asiakasryhmät eivät pysty käyttämään etätulkausta eikä sen katsota olevan sopiva ratkaisu aivan kaikkiin tulkaustilanteisiin.

Toivomme siis, että kun suunnittelette hyvinvointialueenne tulkkauspalvelun hankintaa, vammaisten tulkkauspalvelut hankitaan puhuttujen kielten tulkkauspalveluiden rinnalla omana tarkkaan mietittynä kokonaisuutenaan. Sitä ei voi hankkia osana puhuttujen kielten tulkkauspalvelua yhtenä ns. erityisryhmien tulkkauspalveluna niin, että ajatellaan yhden tulkkiyrityksen pystyvän tarjoamaan sekä jotakin puhuttua kieltä

että erityisryhmien tulkkausta. Asiakasryhmät eroavat toisistaan merkittävästi ja se asettaa tulkkaukselle monenlaisia, jopa toisistaan poikkeavia vaatimuksia.

Me allekirjoittaneet järjestöt olemme mielellämme käytettävissä, mikäli kaipaatte hankinnan valmisteluun asiakkaiden kokemustietoa tai lisätietoa eri kuulovammaisten, kuulonäkövammaisten ja puhevammaisten käyttämisestä tulkkaustavoista.

Helsingissä 13.4.2022

Autismiliitto ry

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Kehitysvammaliitto ry

Kieliasiantuntijat ry

Kuuloliitto ry

Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry

Kuurojen Liitto ry

Suomen CP-liitto ry

Suomen Kuurosokeat ry

Tulkkiopetuksen edustajat Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu

Vammaisneuvosto

§ 33 Aloite henkilökohtaisten avustajien yhteisestä työehtosopimuksesta

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/366/00.02.02/2022

Vammaisneuvosto 30.11.2022 § 33

Selostus asiasta Vammaisneuvoston kokouksessa 3/2022 puheenjohtaja toi jäsenten tietoon yhteydenoton koskien henkilökohtaisten avustajien yhteisen työehtosopimuksen laatimista.

Käydään läpi tilannekatsaus koskien mahdollista aloitetta henkilökohtaisten avustajien yhteisen työehtosopimuksen laatimisesta sekä sovitaan jatkotoimenpiteistä.

Päätös Vammaisneuvosto päätti yksimielisesti siirtää asian käsittelyn seuraavaan kokoukseen 16.2.2023.

Vammaisneuvosto

§ 34

Vaikuttamistoimielinten edustus lautakunnissa

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/367/00.02.02/2022

Vammaisneuvosto 30.11.2022 § 34

Selostus asiasta

Vammaisneuvoston kokouksessa 2/2022 osana toimintasäännön käsittelyä todettiin, että toimintasääntöluonnoksessa ei ole vielä mainintaa vammaisneuvoston edustajan läsnä- ja puheoikeudesta lautakunnissa.

Hyvinvointialueen hallintosäännössä ei ole vielä muita kuin lakisääteiset toimielimet ja tältä osin toimintasääntöä on tarkoitus tarkastella uudelleen siinä vaiheessa kun hallintosäännössä määritellään tarkemmin toimielinrakenne.

Aluevaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 1.11.2022 hyvinvointialueen uuden hallintosäännön, jossa lakisääteisen tarkastuslautakunnan lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialueella toimii lasten, nuorten ja perheiden lautakunta, työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta sekä turvallisuuslautakunta.

Käydään keskustelu lautakuntarakenteesta ja vaikuttamistoimielimien eduksesta lautakunnissa ja tarvittaessa tehdään aluehallitukselle ehdotus toimintasäännön päivittämiseksi.

Asian kokouskäsittely:

Asiasta käytiin keskustelu:

- Vammaisneuvosto nimeää toimintasäännön muutoksen jälkeen edustajat ja heille henkilökohtaiset varahenkilöt.
- Lisäksi vammaisneuvosto kävi keskustelun kokouspalkkioiden määrästä.

Päätös

Vammaisneuvosto esittää aluehallitukselle, että vammaisneuvoston edustajalle annetaan läsnä- ja puheoikeus lasten, nuorten ja perheiden sekä työikäisten ja ikääntyneiden sekä turvallisuuslautakunnan kokouksiin.

Vammaisneuvosto esittää samalla vastaavaa vammaisneuvoston toimintasäännön muutosta.

Vammaisneuvosto

§ 35 **Palvelustrategian valmistelu**

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/340/00.02.01/2022

Vammaisneuvosto 30.11.2022 § 35

Selostus asiasta Keväällä 2023 valmistellaan Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelustrategia. Palvelustrategiassa täydentää hyvinvointialuestrategiaa, ja siinä linjataan palvelujen järjestämiseen ja saatavuuteen liittyvistä strategisista kysymyksistä.

Palvelustrategiaan kootaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen pitkän aikavälin tavoitteet ottaen huomioon asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus.

Anu Pihl esittelee asiaa kokouksessa.

Vammaisneuvosto merkitsee esittelyn tiedoksi.

Asian kokouskäsitely:

Anu Pihlin sijaan asiaa esitteli kokouksessa Tero Manninen.

Asiasta käytiin keskustelu, jossa nousi esille miten palvelustrategiaan osallistetaan.

Päätös Vammaisneuvosto päätti merkitä palvelustrategian valmistelun tiedoksi.

Vammaisneuvosto

§ 36 **Ilmoitusasiat**

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/338/00.02.02/2022

Vammaisneuvosto 30.11.2022 § 36

Selostus asiasta

1. Kevään kokousten alustavat päivämäärät

- 15.2.2023
- 19.4.2023
- 24.5.2023

2. Vammaisneuvoston varajäsenten nimeäminen

Käydään läpi kunnilta saapuneet varajäsenet.

3. Kokouspalkkioiden ja muiden korvausten maksaminen

Käydään läpi ohje koskien kokouspalkkioiden ja muiden korvausten maksamista ja hakemista.

4. Vammaisneuvostolle saapuneet postit.

- THL webinaarin tiedote: Miten harvinaissairaudet tulee huomioida päätöksenteossa?

Vammaisneuvosto merkitsee muut asiat tiedoksi.

Päätös Ilmoitusasiat merkittiin tiedoksi.

Seuraava kokous päätettiin järjestää esityksen sijaan 16.2.2023 klo 13-16.

Liitteet Liite: THL Harvinaissairaudet saavutettava

TIEDÄ & TOIMI

Sijoita hankkeen pääkuva tähän laatikkoon
[PAKOLLINEN]

Kirjoita hankkeen

Max 120 merkkiä
+ verkko-osoite

verkko-osoite.fi

Otsikko 1 **puhumin viiteäip 25% ulkopuolisiin dolo** sit amet 80 merkkiä

MIKÄ?

Otsikko 2 **puhumin viiteäip 25% ulkopuolisiin dolo** sit amet

Usein geneettinen tauti, jota sairastaa enintään yksi ihminen 2000:sta.
Leipäteksti lorem ipsum dolor sit optaquatur modit faccum veliqui omnitibus aut quasi culparum quid quidit utem alia dolor restionsequi qui ducitiatu nisto molupta tionsedis evenimus et res esequae aut aligni invel maiorit eatet ducit imus suntus as et evendaero quatinus in consequuntet faccuppta.

6-8 prosentilla väestöstä
Esuntotat velique accuptis sum aut et maximolorro voluptio et explabor sunt aut quist exerum eturitaquia nonsequ istissum, quo velitia quae nobit que esenihillis et exerum rehendis sitat molut anti quoditiumsus.

Harvinaissairauksia ovat esimerkiksi

Lorempiesum dolor sit optaquatur modit faccum veliqui omnitibus aut quasi culparum quid quidit utem alia dolor restionsequi qui ducitiatu nisto molupta tionsedis evenimus et res esequae aut aligni invel maiorit eatet ducit imus suntus as et evendaero quatinus in consequuntet faccuppta.

MIKSI?

Otsikko 3 **lorem ipsum, rectore ictotat incriminus:**

Bullet-lista ea autet harchililita nulpa aliqua nisto molupta tionsedis evenimus et res esequae aut aligni invel maiorit eatet ducit imus suntus as et evendaero quatinus in consequuntet faccuppta.

Normaali 2650 merkkiä
Seniори 2250 merkkiä

Kunmerkeissa on vain pieni määrä harvinaissairauksien asiantuntijoita. Teate vent ommolup tusaperum expliquis eaturia sum ea autet harchililita nulpa aliqua nisto molupta tionsedis evenimus et res esequae aut aligni invel maiorit eatet ducit imus suntus as et evendaero quatinus in consequuntet faccuppta.

MIKSI?

Otsikko 2 **puhumin viiteäip 25% ulkopuolisiin dolo** sit amet

Harvinaissairauksien hoito on kallista
Optaquatur modit faccum veliqui omnitibus aut quasi culparum quid quidit utem alia dolor restionsequi qui ducitiatu nisto molupta tionsedis evenimus et res esequae aut aligni invel maiorit eatet ducit imus suntus as et evendaero quatinus in consequuntet faccuppta.

Otsikko 3 **lorem ipsum, rectore ictotat incriminus:**

Bullet-lista ea autet harchililita nulpa aliqua nisto molupta tionsedis evenimus et res esequae aut aligni invel maiorit eatet ducit imus suntus as et evendaero quatinus in consequuntet faccuppta.

Harvinaissairaukset tulee huomioida hyvinvointialueilla

MITEN?

MITEN?

Otsikko 2 **puhumin viiteäip 25% ulkopuolisiin dolo** sit amet

Suurella osalla harvinaissairaista on laaja tarve erilaisille sosiaali- ja terveyspalveluille. Palvelujen saanti on usein omalla aktiivisuuden varassa, mikä tuo ylimääräistä haastetta talle haavoittuvassa asemassa oleville harvinaissairaille.

Sosiaali- ja terveysministeriön laatima Harvinaisten sairauksien kansallinen ohjelma tahtaa tiedon lisäämistä ja ihmisten osallisuuden lisäämistä. Harvinaissairauksien kansallinen ohjelma tahtaa tiedon lisäämistä ja ihmisten osallisuuden lisäämistä. Harvinaissairauksien kansallinen ohjelma tahtaa tiedon lisäämistä ja ihmisten osallisuuden lisäämistä.

Teate vent ommolup tusaperum expliquis eaturia sum ea autet harchililita nulpa aliqua nisto molupta tionsedis evenimus et res esequae aut aligni invel maiorit eatet ducit imus suntus as et evendaero quatinus in consequuntet faccuppta.

